

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)

Автор на дисертационния труд: Павел Георгиев Червенков
редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: Стратегия за дигитализация на лозаро-винарския сектор

Рецензент: проф. д-р Николай Иванов Цонков, Университет за национално и световно стопанство; област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.7. Администрация и управление, научна специалност Администрация и управление (Регионален бизнес и ютилитис)

определен за член на научното жури със заповед № РД-16-519/22.04.2025 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Дигитализирането на българската икономика е безалтернативно. Този процес се характеризира с глобални измерения, което предполага бързото адаптиране и на българското стопанство в този динамичен процес. По този начин българската икономика и конкретно селското стопанство може да остане не само конкурентно, но също така и да повиши своята производителност. Следователно дигитализирането на българското селско стопанство като процес трябва да се развива въз основа на принципите на устойчиво развитие. Ето защо конкретно лозаро-винарския отрасъл като традиционен за българската икономика трябва да се възползва от съвременните технологии, което да повишат неговата конкурентоспособност. Разбира се този процес не изключва и отчитането на принципите на кръговата икономика, заедно с използване био-базирани технологии и продукти. Всички тези въпроси са изследвани и тясно застъпен в представения за рецензиране дисертационен труд на г-н Червенков. В разработката са анализирани възможностите за прилагането на модерни инструменти, като интернет свързаност, интернет на нещата и дигитализиране на бизнес процесите в лозаро-винарското стопанство. В този смисъл дисертацията е много актуална и навременна, като очертава насоките за развитие и модернизация на лозаро-винарския сектор.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Методологията на изследване е точно определена, съвременна и напълно кореспондира на заглавието, изложението и постигнатите резултати в дисертационния труд. Г-н Червенков прилага в изследването си следните методи - системен анализ; ситуационен анализ; сравнителен анализ; диагностичен анализ; както и статистически методи.

Основната цел: „е да се изработи стратегия за дигитализация на лозаро-винарският отрасъл, като се отчете отрасловата специфика“, е изпълнена в голяма степен.

Авторът доказва формулираната изследователска хипотеза, а именно, че „дигитализацията на сектора е критичен фактор за постигането на конкурентоспособност и конкурентно развитие на лозаро-винарският сектор у нас“.

В заключение може да се направи извода, че основната цел е изпълнена и изследователската хипотеза е доказана.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

В рамките на изследването авторът използва графичен метод за представяне на анализираната информация и резултатите от анализа. В този смисъл докторант Червенков онагледява и представя по подходящ начин получените в хода на изследване изследователски резултати, като доказателство за това е списъка на всички фигури, таблици и графики (115 бр.).

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Заклучението представя основните резултати, до които достига докторант Червенков. Те са актуални и отразяват формулираната цел и изследователски задачи. Получените резултати представляват основни репери за дългосрочното развитие на лозаро-винарския сектор в България. Същевременно авторът демонстрира отлично познаване на натрупания теоретичен и практически опит в изследваната област, за което говори списъка с използваната литература, съдържащ 97 български и чуждестранни източници, в това число и електронни ресурси.

5. Приноси на дисертационния труд.

Докторант Павел Червенков постига безспорни резултати от изследванията си в дисертационния труд, които обогатяват науката и предлагат практически решения във връзка с дигитализирането на лозаро-винарския сектор в България. Приемам така предложените приноси. Те могат да бъдат групирани както следва:

Научни приноси

1. Изяснена е същността на ролята на дигитализация в управлението на бизнес процесите в сектора;
2. Анализирани са процесите на дигитализация и тяхното влияние върху конкурентоспособността на лозаро-винарските предприятия;
3. Анализирано и оценено е влиянието на дигитализацията върху

конкурентоспособността на лозаро-винарският сектор

Научно-приложни приноси

4. Идентифицирани са предизвикателствата за налагане на дигитализацията на отрасъла и приложението на прецизното земеделие в лозаро-винарските предприятия;
5. Разработена и валидирана е стратегия за дигитализация на лозаро-винарският сектор;
6. Разработена е стратегия за привличане на заинтересованите страни в процеса на дигитализация на лозаро-винарският сектор.

6. Критични бележки и въпроси.

Нямам съществени критични бележки към докторанта.

7. Публикувани статии и цитирания.

Представени за рецензиране са 3 (три) публикации:

1. Chervenkov, P. (2022). Digitalization processes in precision farming and their role in sectoral competitiveness. *Journal of Bio-based Marketing* vol. 2, 2022, 59 – 75, ISSN 2683-0825

[article 5-1.pdf](#)

2. Chervenkov, P. (2023). Impact of digitalization on the competitiveness of viticulture enterprises. *Journal of Bio-based Marketing* vol. 2, 2023, 11 – 19, ISSN 2683-0825

[article 2-1.pdf](#)

3. Chervenkov, P. (2023). Main determinants of demand for digital services in viticulture. *Journal of Bio-based Marketing* vol. 2, 2023, 21 – 28, ISSN 2683-0825

journalbbm.wordpress.com/wp-content/uploads/2023/03/article_3-1.pdf

Представените публикации напълно отразяват основните резултати, постигнати от изследването в дисертационния труд. Оценявам положително трите публикации.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

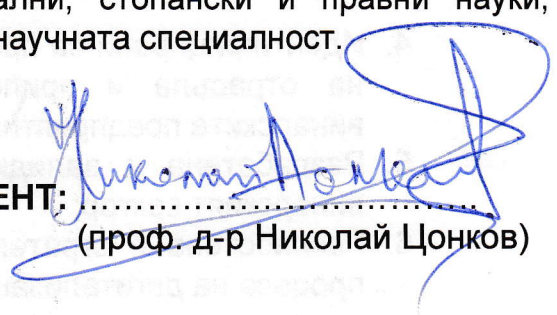
ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува

положително и да присъди на г-н Павел Георгиев Червенков образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли) в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност.

Дата: 02.05. 2025 год.
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:
(проф. д-р Николай Цонков)